

ЧЕРЧИЛ И МАКЕДОНИЈА 1941-1945

1943 година преставува пресвртница во однос на интересот на Велика Британија кон Македонија. Имено, таа година на територијата на Македонија дојде до воено и политичко стабилизирање на Народноослободителното движење. Се формира Централен Комитет на Комунистичката партија на Македонија (ЦК КПМ), се формираа оперативни зони и слободни територии, се формираа нови партизански одреди, баталјони и бригади. Единиците на Народноослободителната војска и партизанските одреди на Македонија (НОВ и ПО) преземаа вооружени акции против бугарските, италијанските и германските окупатори на територија на Македонија која се наоѓаше под бугарска и италијанска окупација. Особено забележителни биле акциите на територијата на Првата оперативна зона во која влегувал западниот дел на Македонија кој се наоѓал под италијанска воена окупација, а администрацијата била во рацете на албанските квислинзи. Преземените воени акции од страна на НОВ и ПО на Македонија не останале незабележани од членовите на британските воени мисии кои се наоѓале на територијата на Албанија. Во своите извештаи до централата на британската обавештајна служба во Каиро тие известувале за „појава на македонски вооружени партизански групи“. Исто така до такви информации британските експерти доаѓале преку фаќање и дешифрирање на германски телеграми испраќани до штабот на Хитлер од Балканот. Добиените информации центарот во Каиро по итна постапка ги препраќал до Лондон каде биле предавани на надлежните служби. По анализата на експертите на Министерството за надворешни работи на Велика Британија на информациите тие заклучиле дека со истите треба да се запознае премиерот Винстон Черчил, затоа што од почетокот на војната па се до добивањето на информациите, во средината на 1943 година, Винстон Черчил воопшто не калкулирал со Македонија како држава на Македонците по војната. Нејзината судбина тој ја запечатил уште кон крајот на 1941 и почетокот на 1942 година кога во Лондон бил потпишан договорот за Унија меѓу Кралството Југославија и Грција. Со Унијата во суштина се сакало да се покаже дека по војната Велика Британија се залага за истата состојба т.е. понатамошно опстојување на Кралството Југославија и на Кралството Грција во границите од пред 1941 година. Исто така со еден член од договорот се предвидувало по војната кон

Унијата да се приклучат и Бугарија, Албанија и Турција. Несомнено со формирањето на оваа Унија и нејзиното опстојување по војната судбината на Македонија и македонскиот народ била запечатена. Македонците и понатаму требало да останат во рамките на Кралството Југославија и на Кралството Грција и да не можат да ги изразат своите национални права. Черчил и покрај фактот што имал информации за постоењето на посебен македонски етнос кој со години се бори за свое етаблирање не можел да излезе надвор од рамките на британскиот империјализам и односите кои ги имало британското кралско семејство со југословенскиот и грчкиот крал.

Но информацијата за постоењето на самостојно македонско движење кое се бори против германските, бугарските и италијанските окупатори во Македонија ги вознемирило духовите како во политичкиот естаблишмент исто така и во воениот. По добиената информација и првиот шок од она што се случува во Македонија Черчил, како искусен политичар со многу префинето чувство за насет и оценување на политичката ситуација веднаш побарал од разните оддели на Министерството за надворешни работи да му направат целосна анализа за она што било, што е и во што може да се изроди македонското прашање, а од раководните во обавештајната служба побарал да испратат свои агенти кои на лице место ќе се запознаат со она што се случува во Македонија. Шокот од повторното воскреснување на македонското прашање во политичките кругови на Министерството за надворешни работи на Велика Британија како и кај самиот Черчил било големо, имајќи предвид дека тоа за нив било веќе решено прашање. Но информацијата за постоењето на македонски партизани веќе во основа им ги попречувало плановите за идното уредување на Балканот. Тоа го потврдуваат и самите британски офицери кои истакнуваат дека „сите тие се растрчале за да се запознаат од книги и енциклопедии како и од доверливите извештаи, со историјата и вистината за Македонија“ и можеле за прв пат да се запознаат со „македонското прашање и за судбината на разделениот и поробен народ“. При анализите тие дошле до сознанија дека во Македонија покрај комунистите, се борат и леви групи на ВМРО, од кои некои во име на Македонија во летото на 1940 година се обиделе да стапат во контакт со британскиот амбасадор во Софија. Но Министерството за надворешни работи реагирало многу енергично: „не смееме да имаме никакви врски со Македонците – само би си ги изгореле прстите“. Исто така се запознале и со ставот на Централниот Комитет на Бугарската работничка партија од август 1940

година дека „автономијата на југословенскиот дел на Македонија ќе послужи како центар за обединување на распарчените делови на Македонија во една единствена Македонија“, а исто така и за директивата на ЦК дека „Македонците во Бугарија не можат да имаат друга политика од онаа која ја води основното јадро на македонскиот народ кој се наоѓа во југословенска Македонија“.

Овие информации не оставале никакво сомневање дека „македонскиот синдром“ повторно е активиран и може да донесе пореметување на веќе зацртаната линија за повоено уредување на Балканот. Поради тоа, по добивањето на информацијата Винстон Черчил и Министерството за надворешни работи политиката спрема Македонија ја поставиле:

- Против идејата за формирање на јужнословенска федерација и
- Против формирањето на самостојна и обединета Македонија

Од тој момент, како што истакнуваат некои експерти од МНР, на самото споменување на името Македонија се гледало единствено како на јаболко на раздорот во јужнословенската заедница, а во најлош случај како на закана на британскиот штитеник Грција со што би било поткопано британското влијание на тоа подрачје. Од тие причини МНР на Велика Британија барало од членовите на британските воени мисии да не се мешаат во било какви акции во врска со Македонија.

Но и покрај постојните информации Винстон Черчил, следејќи ја својата политика за зачувување на Кралството Југославија, до крајот на 1943 година испраќа воени мисии во штабовите на четничкото движење на Дража Михајловиќ испраќајќи им оружје и воен материјал. Се уште, и покрај постојаните информации, се оглушува од постојаните укажувања на неговите обавештајци дека на територијата на Кралството Југославија постои силно партизанско движење кое е добро организирано и пружа отпор против наци-фашистичките окупатори. И обидите во Македонија да се инфилтрираат воени мисии кај четничкото движење не родиле со плод пред се поради фактот што британските информации за силно четничко движење во Македонија биле дезинформации. Имено, во текот на целата народноослободителна војна четничкото движење во Македонија немало големо воено-политичко влијание и не беше прифатено од народните маси. **БРИТАНСКИТЕ МИСИИ ВО МАКЕДОНИЈА**

Веднаш по пристигнувањето на првите британски воени мисии при Врховниот штаб на НОВ и ПО на Југославија во мај 1943 година, а особено по пристигнувањето на

Фицрој Меклин се настојувале во сите регионални штабови на НОВ и ПО да се испратат во поголемите единици британски воени мисии. По пристигнувањето на првата британска воена мисија на територијата на Македонија (15 септември) на територијата на Македонија биле испратени мисии во сите поголеми единици. По распределувањето во воените единици на НОВ и ПО на Македонија членовите на воените мисии имале можност од прва рака да се запознаат со политичката и воената состојба во Македонија. Во своите први извештаи тие можеле да констатираат дека македонските партизани се носители на оружената борба, но и дека се слабо вооружени, дека страдаат многу и дека им е неопходна помош во оружје, муниција, облека, лекови и сл. Според првичните информации британскиот политички обавештаен центар за Средниот Исток во својот извештај од 3 јануари 1944 година можел да констатира дека на територијата на Македонија постоеле четири активни партизански жаришта: Охрид-Тетово, во околината на Прилеп, во Тиквешката и северно и западно од Скопје. Според добиените информации учеството на Македонците во антифашистичката војна се толкувало како резултат на нивните стремежи да отфрлат секако туѓинско ропство и „централистичка диктатура“ и нивната цел „Македонија да биде оставена на Македонците“ го објаснувале со „националното сознание кое е најсилниот фактор во политичкиот живот во Македонија“. Политичките аспекти на македонските партизани до МНР ги пренел британскиот капетан Мекдоналд кој престојувал во Главниот Штаб на НОВ и ПО на Македонија. Според неговите опсервации во Народноослободителното движење на македонскиот народ најголема улога играл националниот момент, а доминантни биле стремежите за национална слобода и самостоен развој. Таквата цел како што забележал Мекдоналд ги обединувала "сите струи на политички мислења и сите класи во Македонија во партизанското движење". Во овој контекст тој прецизно го дефинирал и карактерот на партизанското движење во Македонија, потенцирајќи го следново:

„македонското партизанско движење во својата основа пред сè е национално, а како второ, комунистичко движење. Во нивната пропаганда за цело време се нагласува македонската национална независност“.

Прашањето за „автономна Македонија“ за прв пат го привлечно вниманието на Винстон Черчил и британската влада кога советскиот весник „Краснаја звезда“ во

прегледот за меѓународните настани објавил статија во која било наведено дека југословенскиот лидер Јосип Броз Тито и ветил целосна автономија на Македонија, додека Димитара Влахов, еден од најистакнатите македонски водачи бил избран за потпретседател на југословенското собрание. Според наведените проценки во статијата "Титовата програма", којашто предвидувала "создавање на една федеративна југословенска држава", ги привлечла "на негова страна дури и оние Македонци кои порано и се спротивставувале на големосрпската политика на предвоените југословенски влади", поради што, како што е наведено во статијата тие биле "наклонети да ја подржуваат Бугарија".

Написот до британското МНР бил пренесен од страна на британската амбасада во Москва. Во пропратното писмо се нагласувало дека таквата идеја била одобрена од Москва. Самата содржина на статијата го привлечла вниманието на премиерот Черчил кој за истата побарал мислење од страна на експертите на британското МНР. Во своите анализи, во однос на статијата, МНР го потенцирал настојувањето на СССР да ја одвои Бугарија од нацистичка Германија без за тоа да биде известена Владата на Велика Британија. Чувствуваќи дека нешто се случува т.е. дека СССР презема нешто на своја рака во однос на Бугарија, МНР на 26 април 1944 година во писмото до британската амбасада во Москва пројавило загриженост од можниот договор меѓу СССР и Бугарија, а уште повеќе загриженост од можноста „дел од оваа спогодба да биде понуда за поддршка на бугарските претензии кон грчка Тракија и југословенска Македонија во замена за активната соработка во војната и протерувањето на Германците од Бугарија“. За Британците опасноста произлегувала пред се од можноста за „создавањето на автономна Македонија“ и можностите таа да се „спои со Бугарија, што според нив било "сосема природно“. Всушност, преовладувало мислењето дека на овој начин Македонија би присвоила голема територија од страна на Бугарија на сметка на Југославија. Од тие причини на британскиот амбасадор во Москва му било сугерирано „да го искаже цврстиот став на Владата на Неговото Височество", односно дека таа не се согласува со намерата да им биде "одземена територија" на нејзините "југословенски и грчки сојузници" во корист на нејзините "бугарски непријатели“. Исто така, се укажувало да биде нагласено дека дека британската владе е против секакви ветувања „Бугарија да биде поткупена за задржување на грчки и југословенски територии што ги завзела за време на војната“.

За автономијата на Македонија Черчил и Владата на Неговото Височество не сакале да се изјаснат се до мировните договори по војната „а и тогаш само во спогодба со легитимните влади на Југославија и Грција“. Анализата на статијата од страна на британската амбасада во Москва, во однос на настојувањето на СССР да ја извлече Бугарија од војната, била пообјективна и подобро осмислена. Според проценките наведени во анализата било пореално да се очекува дека идејата за автономија се наметнува како „средство за охрабрување на Бугарија да влезе, во погодно време, во една голема Југославија која што би ја вклучила и нивната сопствена земја и Македонија како автономна единица“. Ваквото размислување коинцидирало и со изјавата, која во интервјуто на американскиот новинар Сајрус Сулзбергер за весникот „Њујорк Тајмс“ ја дал Титовиот претставник за надворешн работи Јосип Смодлака во 1944 година. Тој се застапувал за независна Југославија, а како втор чекор формирање на балканска федерација т.е. „унија меѓу Бугарија и Југославија“ кон која подоцна би се приклучила и „Албанија со исти права“, со што, всушност би се добила федерација, која како што нагласил ќе била „доволно силна да одбие каков било напад од која било страна“. Решението на македонскиот проблем, Смодлака го гледал во давањето на Македонија целосна автономија во федеративната држава, со што практично би се ставил крај на причините за југословенско-бугарските несогласувања. Таквиот расплет според него требал да се однесува за „Словенска Македонија“, но не и за "грчка Македонија". Во овој контекст тој прецизно истакнал:

„Грчка Македонија природно и припаѓа на Грција и е дел од Грција. Порано тој дел од Македонија веројатно имал мнозинство Словени меѓу населението. Меѓутоа по турско-грчката размена на населението, пред повеќе од дваесет години, тој дел со грчки пари бил колонизиран со Грци од Мала Азија и сега тој е грчки дел“.

Таквиот развој на ситуацијата врз која Черчил не можел да влијае не му давала мир. Од тие причини на 5 мај 1944 година Черчил побарал од МНР да му дадат мислење во однос на прашањето за „бугарско-југословенскиот блок“ кој според него „не изгледал многу погоден на прв поглед“. Одговорот го добил од министерот за надворешни работи Антони Идн на 12 мај 1944 година. Меѓу другото во одговорот се истакнувало:

„Етнографски гледано, еден бугарско-југословенски блок ја има предноста што дава решение за македонското прашање, бидејќи Македонија би претставувала автономна единица во федерацијата. Припојувањето на Бугарија кон Југославија исто

така може да придонесе за поголема стабилност давајќи нов елемент за одржувањето на рамнотежа помеѓу Србите, од една страна, и Хрватите и Словенците, од друга“.

Но, според оценките на Идн, противник на еден таков блок била Грција, за што во одговорот дал и соодветно образложение. Имено тој нагласил:

"[Блокот] би ја надвиснел Грција и воено и политички [и] без сомнение би им дал на Русите надмоќна позиција на Балканот. Би можел да ги потхрани претензиите кон грчка територија во грчка (Егејска) Македонија и Тракија. Последново би значело излез на Егејот, нешто на што ние отсекогаш сме му се спротивставувале. Во сегашниве околности еден ваков блок исто така би значел и одвојување на Турција од Грција со еден појас бугарска територија, што би ги намалило нивните можности за заедничка одбрана“.

Ваквиот одговор уште повеќе ги подгреал сомневањата за она што се случувало во и околу Македонија, дотолку повеќе што Черчил веќе се сомневал во намерата на СССР да ја искористи Македонија како „морков“ за реализирање на своите интереси на Балканот.

Формирањето на македонската држава на 2 август 1944 година како федерална единица во рамките на југословенската федерација го актуелизирало уште повеќе македонското прашање. Првата информација за одржувањето на Првото заседание на АСНОМ, МНР на Велика Британија ја добила преку станицата „Слободна Југославија“, а првиот пишан документ е примен на 18 август 1944 година во Бари од „македонските партизани“ упатена до премиерот Винстон Черчил, а потпишан од Методија Андонов Ченто, претседател на Президиумот на АСНОМ и Митар Бакиќ, шеф на кабинетот на Ј. Б. Тито. Самата информација предизвикала силна вознемиреност во британското МНР, пред се од можноста новоформираната македонска држава, поткрепена од федерална Југославија да пројави територијални аспирации кон Грција, Бугарија и Албанија. Или како што констатирале неговите експерти по меѓусебните консултации:

„Изгледа сосема јасно дека Македонија за која станува збор е југословенска Македонија, но тоа не ја исклучува можноста југословенско-македонските партизани да постават барања во однос на делови на територијата на Грција, Бугарија и Албанија од пред 1941 година за нивна независна Македонија“.

Од наведените причини МНР упатило и препорака до министерот резидент на централниот Медитеран во Казерта, Макмилан, со која јасно се укажувало дека во

случај ако Првиот министер бил на став да одговори на пораката, тоа да биде сторено само во "форма на едноставна потврда за прием". Притоа, исто така било напоменато:

"Нашата помош на партизанското движење, не ги вклучува во сегашниот момент Титовите шеми за една автономна Македонија, и ништо освен потврда за прием на пораката може да ги охрабри локалните Македонци да веруваат дека нивните политички цели, очигледно од нивниот отпор спрема непријателот, ја уживаат помошта на британската влада".

По добиените прпораки, на 23 август 1944 година од страна на британското претставништво во Рим била испратена телеграма до МНР на Велика Британија, со која се давало до знаење дека првиот министер Черчил, предложил "да не...се одговори на пораката од Антифашистичкото собрание на Националното ослободување на Македонија" од Италија, каде што тој се наоѓал, туку "потврдата за прием на истата во негово име" да биде испратена од страна на Министерството. По добиената директива Фицрој Маклин, кој бил шеф на британските воени мисии во Југославија, испратил „потврда за прием“ упатена до претседателот на АСНОМ.

Во таа ново настаната политичка ситуација на Балканот, формирањето на федерална Македонија, пред британската дипломатија го отворила прашањето за следните чекори кои би можеле да бидат преземени од страна на АСНОМ. Тие не биле убедени дека тоа прашање ќе остане во рамките на донесените одлуки од Второто заседание на АВНОЈ. Британските експерти биле согласни во едно дека формирањето на македонската држава во федеративна Југославија не го исклучува прашањето за обединување на Македонија.

Објавувањето на војна од страна на СССР на Бугарија, внело дополнително вознемирувачко чувство сред политичките кругови во Велика Британија, бидејќи во позадината лежел британскиот страв од загрозувањето на нивните интереси на Балканот. Советското присуство можело да го зголеми нивното влијание во Грција, да го загрози британскиот излез на Егејското Море, што пак од своја страна директно би ги загрозило и позициите на Турција и би го повлекло и прашањето за отстапки во поглед на Дарданелите и Босфорот. Од тие причини британскиот премиер Черчил во писмото до државниот секретар Антони Идн го преупредил „да бидат внимателни" и да не се дозволи Југославија "потполно да се фрли во руска преградка". Уште повеќе, британската загриженост произлегувала и од бугарското „благодонето гледање кон

самоопределувањето на македонскиот народ“. Она што посебно го плашело Черчил била неможноста да се реализира договореното од Москва (кога Сталин и Черчил при еден разговор на парче хартија ја направиле поделбата на интересни сфери во Југоисточна Европа и Балканот), бидејќи бил свесен за британската истоштеност од војната. Загриженоста ја зголемило и писмото на фелдмаршалот Смитс кој во писмото, од септември 1944 година до Черчил, ќе истакне дека „Тито не се однесува лојално спрема нас. Се плашам дека неговата супремација во Југославија ќе и нанесе штета на нашите интереси“. Тој, исто така укажал и на неопходната потреба од договор меѓу Черчил и грчкиот крал за „најдобро... да се обезбедат" британските и грчките "животни интереси“, бидејќи како што нагласил Смитс брзо се развивале "контурите на идната состојба на Средоземјето и тоа не баш поволно за нас“.

Активирањето на „македонскиот „синдром“ ја поставил пред британскиот премиер и МНР потребата од барање начини за заштита на британските интереси на Балканот и Југоисточна Европа. Кон прашањето за обединување кон крајот на војната пред нив „воскрснало“ и прашањето за федерација меѓу Југославија и Бугарија, прашање кое не било непознаница за британските политички кругови. Според нив причината за нереализирањето на таа идеја низ историјата лежела пред се во:

- спротивставените интереси на балканските држави кон Македонија, а пред се ривалитетот меѓу Бугарија и Србија,
- фактот што Србите биле доволно мудри да увидат дека во една таква федерација тие повеќе не би биле доминантна сила како што се во Југославија, но би биле доминирани во комбинација со Хрватска и Словенија од една страна и Бугарија и Македонија од друга и

можноста словенска држава која би се протегала преку Балканот од Јадранското Море до Црното Море би можела да биде директна закана за Грција и Турција.

Британскиот страв се зголемувал и од сознанието за поддршката на една таква федерација од страна на СССР, имајќи ги предвид културните и етничките сличности. Уште повеќе, се плашеле од опасноста СССР да го поддржи експанзионизмот на една таква федерација која би го добила во иднина Солунското пристаниште како отскочна даска за натамошната советска експанзија кон Турција што би можело како последица да ја елиминира Турција како европска и балканска сила. Според британските анализи,

контролата на Теснеците од земја блиска на СССР би „било рамно на физичко контролирање“ од негова страна.

Во една таква ситуација, кога на Балканскиот Полуостров Британците се нашле во заднината на политичките збиднувања, а опасноста од СССР била многу реална во загрозувањето на британските интереси, Британците го поставиле прашањето за заштита на своите интереси, за што требало да заземе став и самата влада. Во своите првични размислувања разрешувањето на македонското прашање Британците го гледале во формирањето на една „унија од сите балкански држави, сојузнички и непријателски и со вклучување на Турција во федерацијата“, со што според нив би се "решиле балканските проблеми“. Меѓутоа, фактот што советската армија се наоѓала во Романија, во Бугарија, во дел од Југославија, британскиот политички врв сметал дека е беспредметно да се заговара една таква широка федерација. Поради таквата ситуација МНР на Велика Британија заклучило дека со нивниот став треба да се запознаат владите на СССР, САД и југословенската и бугарската влада пред последните две да ги искристализираат следните политички чекори. МНР предлагало Владата на Неговото Височество да го прифати и поддржи ставот со кој со одобрување би било прифатено федерирањето меѓу сите балкански држави, сојузнички и непријателски и со вклучување по можност на Турција, а никако не би ја прифатиле исклучивата унија или федерација помеѓу Југославија и Бугарија поради фактот што тоа „би ја нарушило рамнотежата на силите меѓу балканските држави“, со што Грција би била изолирана и загрозена нејзината позиција. Исто така, тие сметале дека со тоа би се оневозможило Бугарија да ги сноси последиците од нејзиното учество во двете светски војни на страната на Германија против нејзините соседи и против западните демократски сили. Во однос на „македонскиот синдром“, уште на самиот почеток тие настојувале да не дозволат негово активирање, нагласувајќи ја спремноста да го прифатат формирањето на македонската држава во идната федеративна Југославија, но барале гаранција дека „таа држава нема да анектира или да полага право на било какви територии кои и припаѓаат било на Бугарија или Грција, врз основа дека тие територии се македонски“.

По добиеното одобрување од страна на премиерот Винстон Черчил, МНР веднаш стапило во дипломатска активност во запознавањето на САД и СССР со британскиот став во однос на активирањето на „македонскиот синдром“ и

југословенско-бугарската федерација. Таа засилена дипломатска преписка се одвивала од декември 1944 до февруари 1945 година.

Првиот одговор пристигнал во јануари 1945 од страна на СССР. Тие многу наивно ги известувале Британците дека воопшто не се запознати за некакви преговори за федерација меѓу Југославија и Бугарија, туку дека се работи за преговори околу склучување на пакт за сојуз и взаемна помош, кој СССР го поддржувал. И покрај тие смирувачки тонови од страна на СССР, сепак Британците можеле да заклучат дека пактот е само вовед кон федерација и дека Советите биле доволно мудри да не се изјаснат позитивно ниту за балканска, а ниту за ексклузивна југословенско-бугарска федерација, бидејќи сметале дека тоа прашање веќе било решено меѓу Москва, Белград и Софија.

САД својот став го дефинирале при крајот на февруари 1945 година. По добиената информација, Черчил и МНР можеле да бидат сосема задоволни. Според добиените информации можело да се констатира дека и САД го „јаваат истиот коњ“. Задоволството произлегувало од ставот на САД дека „предвоените граници на Југославија, Бугарија и Грција во однос на македонската територија мора да се сметаат како легални граници“. Ревизијата на тие граници, според МНР на САД била можна само во случај на согласност на сите заинтересирани народи и со нивната слободно изразена волја и меѓународна потврда за таквата заинтересираност како дел од општиот мировен договор. Од своја страна, во дописот, САД со ништо не му го оспорувале правото на македонскиот народ, на територијата на југоисточна Југославија, да има извесен „автономен карактер во рамките на Југославија“, но потполно го поддржувале британското становиште за непостоење на легитимна основа за кое и да е барање од страна на Македонија, како една независна држава или како дел од Југославија или дел од една поголема југжнословенска федерација, на територијата во рамките на границите на Грција, која смета дека таа територијата е „македонска“. Во однос на прашањето за отстапувањето на делот на Македонија во рамките на Бугарија на федерална Македонија МНР на САД немало никакви забелешки, ако таквото решение одело во прилог на „мирот, стабилноста и општата благосостојба на регионот“, а би се постигнало по пат на слободни преговори помеѓу Југославија и Бугарија и би ги изразувале вистинските желби на народите за кои се

работи. Меѓутоа, во однос на ова сметале дека не треба ништо да се прејудицира во периодот што му претходел на општото решение на Бугарија како непријателска земја. МНР на САД зазелo негативен став во однос на формирањето на југословенско-бугарска федерација имајќи го предвид фактот што во Бугарија како непријателска земја била присутна Сојузничка контролна комисија. Од тие причини тие сметале дека таквата федерација повеќе би претставувала „пречка отколку фактор за стабилност во југоисточна Европа. Бидејќи соседните несловенски држави, вклучувајќи ја и Турција, тоа би го сметале како опасност за нивната безбедност“.

Сигурно дека за ставот на Черчил и на САД во однос на „македонскиот синдром“ и југословенско-бугарската федерација индиректно бил запознат и претседателот на Националниот комитет за ослободување на Југославија (НКОЈ) од страна на шефот на британските мисии во Југославија, Фицрој Меклин. Исто така, во тој период под патронат на Винстон Черчил во полн ек биле преговорите меѓу Владата на Кралството Југославија предводена од д-р Иван Шубашиќ и НКОЈ за формирање на единствена влада, што би довело до меѓународно признавање на Југославија. Од тие причини настаните кои се случувале во Македонија и кои можеле да го активираат „македонскиот синдром“ не се вклопувале во веќе разаработената шема на претседателот на НКОЈ, Јосип Броз Тито.

Од тие причини, а со цел да ја насочи политиката на македонскиот политички врв во саканиот правец, како не би имал ниту внатрешни ниту надворешни проблеми, Тито на Второто заседание на АСНОМ го испратил Едвард Кардељ, потпретседел на НКОЈ и член на Врховниот штаб на народнослободителната војска и партизанските одреди на Југославија. Неговото присуство на заседанието како и присуството на другите преставници од Србија имало за цел давање целосна поддршка на политиката на централната влада во Белград и игнорирање на македонските национални интереси. Британските членови на мисиите кои присуствувале на заседанието во своите извештаи можеле да констатираат дека „Македонија дефинитивно ќе остане дел од Југославија“. Исто така, биле задоволни од „внимателното споменување на Грција“, од страна на говорниците. Во упатената поздравна телеграма од Второто заседание на АСНОМ до британскиот премиер Черчил експертите на МНР на Велика Британија, исто како и за телеграмата упатено од Првото заседание на АСНОМ,

сугерирале одговорот да биде доставен преку Меклин до Тито од името на Черчил со нагласување одговорот „ да не оди над она што значи прием и збор на благодарност“.

Дипломатската ангажираност на Министерството за надворешни работи на Велика Британија во однос на пројавените активности за спречување од активирање на „македонскиот синдром“ и остврувањето на идејата за југословенско-бугарска федерација била преземена само со една единствена цел – зачувување на грчката територија во рамките на постојните граници и заштита од било какви закани на делот на Македонија под Грција и проширување на нејзина сметка. Целокупната активност околу заштитата на грчкиот територијален интегритет била под непосредна контрола на Велика Британија.

Таквите информации кои пристигнувале во МНР за активностите околу можноста за неконтролирано однесување на „македонскиот синдром“ кој во себе ја содржел можноста „Бугарија да и ја даде бугарска Македонија на Југославија и спремноста на Југославија да ја прифати“, го отворало прашањето за југословенските аспирации кон делот на Македонија под Грција. Уште повеќе што Британците располагале со информација за преземените активности во Солун од страна на „комунистите кои го разгледувале прашањето за прогласување на автономија на Македонија вклучувајќи ги бугарска и југословенска Македонија“.

Константната пресија која се чувствува во МНР од активностите кои се одвивале на Балканот еден од експертите на МНР во својата комуникација до МНР ја потенцирал „неопходноста да се опоменат Софија и Белград без понатамошно одлагање“ дека е сосема сигурен, во случај, ако не преземат акција пред конференцијата на Јалта ќе било многу тешко за Британците да го спречеле тоа. Според неговите анализи, времето одминувало, а на Грција, се повеќе и повеќе, и се заканувала непосредна опасност од словенската и комунистичка „наезда“. Опасноста посебно се зголемувала од неговото сознание што „грчката влада не е во можност самата да се брани како што тоа би го направила таа во нормални услови“. Имајќи го како адут ставот на САД кој бил во согласност со британскиот, експертот барал да се запознаат и Југославија и Бугарија со британскиот став во однос на прашањата кои можеле да произлезат од активирањето на „македонскиот синдром“. Телеграмите до британските претставници во Софија и Белград им биле доставени при крајот на јануари 1945 година.

Претседателот на НКОЈ Јосип Броз Тито со содржината на телеграмата бил запознат од страна на Фицрој Меклин на 27 и 28 јануари 1945 година. Во телеграмата се потенцирало дека Велика Британија била спремна да одобри конфедерација меѓу сите балкански држави, непријателски и сојузнички и по можност вклучување на Турција, а додека не би одобриле и би спречиле „ексклузивно обединување или федерација меѓу Југославија и Бугарија“. Во однос на Македонија се потенцирала нивната спремност за прифаќање и одобрување на македонска држава во рамките на федеративна Југославија, но со сите расположливи средства би се спротивставиле на формирање на „голема македонска држава која има аспирации на грчки територии“. Исто така, го оспорувале и правото на бугарската влада за трансфер на бугарски територии без одобрување на ОН „на југословенската федерална македонска држава“. Одговорот бил доставен до МНР на 29 јануари. Во одговорот бил потенциран Титовиот став за неактуелност на идејата за формирање на федерација со Бугарија или со некоја од нејзините соседи; дека Тито немал намера да се обиде „да припои територии на Грција или Бугарија пред одржување на мировна конференција“ на која би биле изнесени барањата на Југославија. Но и покрај таквиот одговор од претседателот на НКОЈ Тито, сепак Меклин бил скептичен во однос на неговите одговори. Напротив тој доставил информација во која истакнал дека „тие прашања се решени со Москва и Тито едноставно го чека своето време, а во меѓувреме го подготвува јавното мислење кон предложените промени“. Единствено, според Меклин, било прашањето дали тоа решение вклучува во себе „некоја балканска федерација или само некое мало спојување со Бугарија во советската орбита“.

Несомнено, целокупната активност која што се одвивала меѓу Југославија и Бугарија, а во која индиректно била инволвирана и Грција, за Британците претставувала „конфузна ситуација“, во која тие не гледале некоја перспектива за регулирање на односите меѓу балканските држави во „оваа фаза“. Согласно таквите преоценки на состојбите на Балканот тие укажувале дека „пактовите и договорите, особено оние од ексклузивна природа“ требало да го причекаат времето на стабилизирање на политичката ситуација и воспоставување на рамнотежа меѓу балканските држави.

Но на Балканот и покрај за Британците „конфузна ситуација“ настаните се одвивале со предвидениот ред диктиран од страна на СССР. Советскиот експанзионизам, било

сосема очигледно, бил во предност во однос на Велика Британија, не водејќи сметка за британските интереси. Советските пипци полека но сигурно се стегале околу балканските земји со исклучок на Грција и Турција.

Во таква ситуација британскиот премиер В. Черчил, перфиден политичар и стратег сосема реално ги оценил своите можности во однос на советскиот рејтинг во Југославија и Бугарија. Колку и да настојувал Черчил преку формирање на единствена југословенска влада, да задржи нешто од британските интереси во Југославија, сепак дошол до сознание дека Тито е еден од најголемите приврзаници за што поцврсто единство на КПЈ и источноевропските земји на „народната демократија“ под неприкосновеното водство на советската партија и Сталин. Исто така, Тито бил и заговорник и на идејата на монолитно единство на европското комунистичко движење со раковден центар во Москва.

Промената на ставот на британскиот премиер Винстон Черчил во однос на Јосип Броз Тито настапила по неговото заминување од островот Вис, на 19 септември 1944 година во Москва на разговори со Сталин, по што Черчил, како што е наведено во еден британски архивски документ, престанал да му „верува на Тито“.

Оценувајќи ја советската експанзија како најопасна за британските интереси, во април 1945 година, Черчил зазел цврст став со кој отстапувањето на туѓи територии можело да се врши само на мировни конференции, бидејќи според него неконтролираните договори и преговори не би можело да го „спречат руското навлегување во Централна и Западна Европа“.

Со констатацијата за фрлање на Југославија „со цело срце во преграатките на Русија“, тој бил сосема во право кога укажал на залудноста од понатамошното учество и поднесување на непотребни жртви за Велика Британија „во игра која ја губиме“. Како искусен политичар, реално расудувал дека „ништо неможе да ја извлече“ Југославија од „руската преграатка“. Врз основа на таа реалност во однос на состојбите во Југославија британскиот премиер Винстон Черчил во втората половина на 1945 година ја зацртал британската политика во однос на Југославија и на Грција. Според неговите предвидувања таа требало да се одвива во правец „одвојување“ од Југославија а „држи цврсто“ во Грција. Велика Британија доследно се држела до оваа политика се до март 1947 година кога „одговорноста“ за Грција ја презеле САД.

